

3.10.2025

Julkinen

Valtiovarainministeriön kansantalousosasto

Talousvaliokunnalle asiassa:

HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 nojaa Valtiovarainministeriön kansantalouden osastolla itsenäisesti ja riippumattomasti valmisteltuun makrotaloudelliseen ja julkisen talouden ennusteeseen.

Talouden suhdannenäkymät vuosina 2025-2027

Suomen talouden toipuminen on ollut hidasta, mutta merkkejä nopeammastakin kasvusta on. BKT:n arvioidaan kasvavan VM:n budjettiriiheen tehdyssä ennusteessa 1,0 prosenttia vuonna 2025, 1,4 prosenttia vuonna 2026 ja 1,7 prosenttia vuonna 2027. Inflaation selvä hidastuminen ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa sekä Suomessa että vientimarkkinoilla. Talouden epävarmuus on kuitenkin kotimaassa ohjannut toistaiseksi lisätuloja enemmän säästämiseen kuin kulutukseen. Investoinneissa on odotettavissa nopeampaa kasvua, sillä energiasiirtymään ja puolustukseen liittyvät hankkeet lisäävät investointeja merkittävästi ennustejaksolla.

Taloukasvua varjostavat Yhdysvaltojen asettamat korkeat tullit, vaikka EU:n vastatoimet ovat jäämässä rajallisiksi ja uudet tullisopimukset vähentävät epävarmuutta. Tästä huolimatta epävarmuus on edelleen korkealla tasolla. Vientimarkkinoita tukevat Euroopan kasvavat panostukset puolustukseen ja infrastruktuuriin, mutta tullit ja euron vahvistuminen heikentävät vientiä. Tuonnin odotetaan kasvavan vientiä nopeammin, sillä suuri osa kysynnän lisäyksestä kohdistuu investointeihin, joissa tuontipanakset ovat merkittävässä roolissa.

Inflaatio on laskenut selvästi energian ja omistusasumisen hintojen myötä, ja hintojen nousu on lähes pysähtynyt. Tämä johtuu kuitenkin suurelta osin korkojen laskusta. Pohjainflaatio on edelleen yli kahden prosentin, ja nopeampaa kuin euroalueella keskimäärin, osin veronkorotusten vuoksi. Inflaation hidastuminen ja palkankorotukset ovat kääntäneet reaaliensiot kasvuun, mutta kotitalouksien reaalityuloja rasittavat tänä vuonna heikko työllisyystilanne, sosiaalietuuksien leikkaukset ja kulutusverojen korotukset. Ensi vuonna tulojen kasvu nopeutuu työllisyyden paranemisen ja verotuksen kevenemisen ansiosta.

Reaalityulojen kasvusta huolimatta kulutus on pysynyt vaisuna. Epävarmuus ja heikko luottamus talouteen ovat nostaneet säästämisastetta. Ennusteen mukaan

kulutus alkaa kasvaa tuloja nopeammin tulevina vuosina ja säästämisaste palautuu kohti pitkän aikavälin keskiarvoa.

Investoinnit kasvavat tänä vuonna kahden heikon vuoden jälkeen. Rakentaminen on edelleen alamaissa, erityisesti asuntotuotanto, joka on selvästi alle tarpeen. Tämä luo kuitenkin pohjaa kasvulle tulevina vuosina. Energiasiirtymän ja uuden teknologian investoinnit sen sijaan etenevät vauhdilla, ja Suomeen on vireillä ennätysmäärä hankkeita. Myös puolustushankinnat, kuten hävittäjähankinnat, nostavat investointitasoa pidemmäksi aikaa.

Työllisyydessä ei ole vielä nähty käännettä, ja tänä vuonna työttömyysaste nousee keskimäärin 9,4 prosenttiin. Ensi vuodesta alkaen työllisyystilanteen odotetaan paranevan tuotannon kasvun myötä. Työttömyysaste laskee 9,0 prosenttiin ja työllisyysaste nousee 76,5 prosenttiin (20-64-vuotiaat) vuonna 2026. Työvoiman määrä on kasvanut ripeästi, osin maahanmuuton ja hallituksen työllisyystoimien ansiosta, mutta toistaiseksi kasvu on näkynyt lähinnä työttömyyden lisääntymisenä.

Keskipitkän aikavälin näkymät 2028-2029

Keskipitkän aikavälin kehitysarvio perustuu arvioon potentiaalisen tuotannon kehityksestä. Keskipitkällä aikavälillä Suomen talouden odotetaan kasvavan kohtalaisesti. Vuosina 2028 ja 2029 bruttokansantuotteen ennakoitaan kasvavan 1,6 prosenttia vuodessa. Bruttokansantuote kasvaa siis potentiaalista tuotantoa nopeammin, koska tuotanto on alle potentiaalinen ja talous toipuu edelleen. Kasvua tukevat muun muassa yksityisten investointien vahva kehitys. Myös puolustusmenojen lisäykset tukevat bruttokansantuotteen kasvua. Työllisyysaste nousee 74,2 prosenttiin vuonna 2029.

Julkisen talouden ennuste

Talouden heikko toipuminen näkyy verotulojen vaimeana kehityksenä vuonna 2025. Menojen kasvu maltillistuu hidastuvan inflaation ja sopeutustoimien ansiosta, mutta korko- ja puolustusmenot kasvavat edelleen voimakkaasti. Julkisyhteisöjen alijäämä on tänä vuonna 4,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Erityisesti valtionhallinto kärsii heikosta suhdanteesta, sen alijäämä on 4,2 prosenttia. Valtio kantaa myös puolustusmenojen ja velanhoidtomien kasvusta aiheutuvan rasituksen.

Vuonna 2025 päätetyt sopeutustoimet ja Työllisyysrahaston ilmoittamat työttömyysvakuutusmaksujen korotukset alkavat vaikuttaa vuosina 2026–2027. Samaa aikaan talouskasvun nopeutuminen lisää verotuloja ja hillitsee menoja. Alijäämän arvioidaan pienenevän 3,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2026 ja noin 3,1 prosenttiin vuoteen 2029 mennessä.

Velkasuhde nousee tänä vuonna lähes 87 prosenttiin syvien alijäämien ja valtion kassan muutosten vuoksi. Nousu kuitenkin hidastuu vuoden 2025 jälkeen.

Sopeutustoimet vakauttavat velkasuhteen vuoteen 2027 mennessä, mutta sen ennakoidaan kääntyvän jälleen loivaan kasvuun ja ylittävän 90 prosentin rajan vuonna 2029.

Suomen julkisyhteisöjen menot ovat rakenteellisesti liian suuret suhteessa tuloihin. Tämä näkyy noin 2 prosentin eli noin 7 miljardin euron suuruisena kestävyysvajeena vuoden 2029 tasossa. Epätasapaino merkitsee, että jopa neutraalissa tai suotuisassa suhdannetilanteessa julkinen talous pysyy alijäämäisenä ja velkasuhde jatkaa kasvuaan.

Ennusteen keskeiset riskit

Yhdysvaltojen alustavat tullisopimukset ovat vähentäneet epävarmuutta, mutta kauppa- ja geopoliittinen epävarmuus on edelleen suurta. Venäjän hyökkäyssodan pitkittyminen on merkittävä alasuuntainen riski, kun taas Ukrainan jälleenrakennus muodostaa mahdollisen positiivisen riskin.

Myönteisiä riskejä liittyy myös Euroopan puolustus- ja infrastruktuuri-investointeihin, jotka voivat ylittää ennusteet ja vauhdittaa kasvua. Suomessa kasvua tukevat lisäksi suuri investointisuunnitelmien määrä, puhtaan energian alhainen hinta ja työvoiman tarjonnan kasvu.

Julkinen talous reagoi herkästi suhdanteisiin. Taantumassa verotulot heikkenevät ja menot kasvavat, nousukaudella taas tilanne kohenee. Viime vuosina korkojen nousu on lisännyt velanhoitomenoja, ja rahoitusmarkkinoiden epävarmuus voi heikentää työeläkerahastojen tuottoja. Viime vuosina julkinen talous onkin kohdannut useita epäsuotuisia yllätyksiä, mutta myönteiset yllätykset ovat jääneet vähäisiksi.

Ennuste ei sisällä arvioita uusien NATO-linjausten tai mahdollisen 5 prosentin puolustusmenotavoitteen vaikutuksista, sillä ne ajoittunevat ennustejakson ulkopuolelle. Mahdolliset lisäpanostukset kasvattaisivat velkaa, ellei niitä rahoiteta muista menoista tai veronkorotuksilla. Velkasuhteen tilapäinen vakiintuminen vaalikauden lopulla ei ole varmaa, sillä siihen vaikuttavat monet vaikeasti ennakoitavat tekijät.

Mikko Spolander
Osastopäällikkö, ylijohdaja

Janne Huovari
Finanssineuvos
janne.huovari@gov.fi